

ЭНЭСИЭЛИИ

Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

НАБАРААДАНАН!

Саха Республикатын бэчээккэ уонна маассабай информация сред-стволарыгар департаментын аатыттан Нам улуунун баһылыгы э.т. А.Н. ЯДРЕЕВЫ «Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» аатынан бэлиэтэммитинэн итинтик, истинник эвэрдэлиибит!

Улуус дьаһалтата олохтоох хаһыат учредителэ буоларын быһытынан бэчээт улуус экономикага сайдарыгар дьонун оруоллааһын таба өйдөөн өрүү өйүүрүгэр махталбын биллэрэбин. Инникитин даҕаны Александр Николаевич бар-дьонун олоҕу тупсарыгар, улуус республикага бастыһынар кэккэлэригэр сылдьарыгар күүһүн-күдүгүн уураарыгар саарбахтаабыт. Тус бэйэбэр, чугас дьонгор дьолу-соргуну, байылыат олоду баҕарабыт!

СР бэчээккэ уонна маассабай информация средстволарыгар департаментын директора Ф.П. ПЕСТРЯКОВ

БАРЫБЫТ СИТИИНИБИТ!

Миэхэ «Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ» үрдүк аат ингириллэбитигэр үөрүүбүн тэҥнэ үллэстибит бар-дьонмор барҕа махталбын биллэрэбин. Республика салалтатын үрдүк сыанабыла, мин бигэ санаабар, бука барыбытыгар быһаччы сыһыаннаах. Хас биридирбит, үлэтир мистэтиттэн тутулуга суох, бу үрдүк ааты ситиһэригэр дьонун кылааты укпуга саарбага суох.

Өссө даҕаны күүрээниэх, түмсүүлээх үлэбилтиһин бу ситиһиһитин чингэтиһиҥ, олох сайдытытын саҕа чыпчаалларыгар дьулуһуоҥ!
Александр ЯДРЕЕВ, улуус баһылыгы э.т.

В.Н. БАСЫГЫСОВ:

Редакция ыалдьыта

«СИРТЭН ХОСТОНОР БААЙДААХ БУОЛАН ҮРҮК-ТҮРҮК ОЛОРОБУТ»

Соторутааһыта бииги улууспутугар Российской Федерации Государственной Думытын депутата Виталий Николаевич Басыгысов сырытта. Кини хаһыат аарааччыларыгар суверенитет, республика билигини туругун о.д.а. тустарынан бэйэтин санаатын билиһинэрэр:

— Саха сирэ государственной суверенитет туһунан Декларация ылыммыта 10 сылын тоолта. Бу сүгкэн суолталаах сублиера аналлаах элбэх конференциялар буолдулар, дакылааттар аарылыһылар. Урут советскай былаас саҕана бас билии дьин атын суолталаах этэ, государственной уонна общественной бас билии дьин баара. Билигин баай-дуол Россия, республика, олохтоох дьаһалталаар бас билиилэригэр бариллибит. Алмаас, көмүс промышленностара, сибээс, авиация, автобазалар о.д.а. Саха сирин бас билиитигэр кирийдэ. Сиртэн хостонор баайдар — алмаас, көмүс хостоонупуттан кирибит үбүнэн араас тутуулар: балыһаалар, стадионнар, үөрэх салааларын тэриилтэлэрэ тутулуһулар, үөрэхтээһингэ, доруобуйа харыстабылыгар элбэх харчы көрүлүннэ. Кээнники икки сылга алмаастан кирибит үптэн республика эмискэ «үөһэ» тыһына. Бииги балаһыанньабыт Россия киэниһээр икки төгүл үчүгэй. Бу уон сыл иһигэр дьон-сэргэ санаата да уларыйда. Ол эрээри экономика өттүгэр барыта үчүгэй дири билии да ыраах. Тыа хаһаайыстыбата өссө да күүскэ сайдыан наада. Сиртэн хостонор баайтан кирибит үптэн тыа сириндегэр гааһы киллэригэ, тутууну ытыгыга элбэх харчы туттулуһа. Онон бииги, сахалар, сир баайдаах буолан арыый үчүгэйдик олоробут. Ол баайытын бу уон сыл устата, суверенитеты ылынан олоробут кэммит устата сыалыгар туһана сатаатыбыт.

да бара турар. Билигин республикага нефть промышленноһун үлэ-лэтэн эрэбит, мин төрөөбүт дойдубар Мирнэй улуунугар бастакы неби переработкалыр бири завод үлэти турар, иккис завод үлэти кириэн эрэр. Онтон салгы сайыннарына Саха сиригэр барытыгар кириэн сөп. Бэйэбит нефть буолаахпытна инники сайдыытыгар улахан харды буолуо. Промышленность сайдыыта тыа сирин олохтоохторугар эмиз улаханньык көмөлөһүө.

Билигин республикабыт бэйэни салайыныгыга кириэргэ бөлөмнэнэр. Бэйэни салайыныгы дьин бэйэбитин бэйэбит дьаһаннаахпыт, таһыттан наһаа орооһуо суохтаахтар. Бэйэни салайыныгыга кириэрбит, мин санаабар билиэхэ барыстаах, бэйэбит бас билинэр буоллаахпытна кыайылыах, инициативалаах буолуохпут. Самоуправление баар сирдэригэр бири сылга уончалыы оскуола, спортсааланы туталлар. Мин Мирнэй улуунун баһылыгынан үлэти олорон бу хайысханы саамай сөптөөбүнэн ааҕан күүскэ туруорсубутум. Бэйэни салайыныгыны улуус таһымыгар таһаарар саамай табыгастаах. Улууска элбэх полномочие бэрилдэ, онно аппарат үлэтиэн наада, үчүгэй специалистар наадалар. Ол эрээри нэһиликтэр бэйэни салайыныгыга кириэллэрэ арыый эрдэ буолуо, бастаан улуус кириэн наада, ол кэниһ сыһыа-баайа нэһиликтэр да кириэхтэрин сөп. Манна даҕатан эттэххэ Москва уонна Новосибирск куораттар эмиз бэйэни салайыныгыга кириэн олордолор, бу арыый сыһыа хайысха.

РФ Госдуматын депутатынан үлэтириим өссө да түөртөн тахса сыл хаалла. Мин саамай баҕа санаам оҕорон таһаарар салаалары өйөөһүн, сайыннары буолар, онно үлэлиһиэм. Холбоур, эһиги, наһар, асфальт суолланан олус абыранныгыт, асфальт суол республика үрдүнэн баара буоллар улахан хамсааһын буолуо этэ. Билигин бииги алмаастан кириэр харчынан олоробут, бу промышленноһы иһиттэн дьаһайар дьон элбиэрэ буоллар дьин санаалаахпын.

Мин быһыбар кэниһ Нам улуунугар бастакы кэлим. Мин туспар куоластаабыт дьонго махталбын тиэрдэбин. Саха сирин иһитэриһин сөптөөх мистэтэтин буларарга, саҕа суоллары тобуларга күүспүн уохпун биэрэн үлэлиэм дьин эри-нэрэбин, Нам олохтоохторугар дьолу-соргуну баҕарабын.

Кэпсэттэ
В. РЫКУНОВА

БҮТТҮҮН НЭҢИЛИЭКПИТИНЭН ЧЭГИЭН-ЧЭБДИК, ЧӨЛ ОЛОХХО!

ТҮБЭ НЭҢИЛИЭГИН ОБЩЕСТВЕННОҢЫН НАМ УЛУУҢУН НЭҢИЛИЭННЭЭТИГЭР ЫҢҢЫРЫЫТА

Бииги, Түбэ нэһилиэтин олохтоохторо, 1984 сылтан үлэлиһэн 1986 сыллаахха алтынны ыйга нэһилиэк уопсай мунһаһынан уураахтан «Бүттүүн нэһилиэтин арыгыттан аккаастанарга» турунан чэбдик олох зонатын тэри-нэргэ бу үлэргэ бүттүүн общественно-һы түмэн үлэлиэн кэлибит. 10 сыл устата нэһилиэккэ арыгы аты-ламмакка нэһилиэниһэ олус нус-хас олорон, сирэйдиин-харахтын сырдаан бу сылларга тутуу бөҕө ытыллан, ырааһырдыгыга бары турунан Түбэ нэһилиэгэр билигин ыччат үөрэххэ дьулуһууга үрдэ-тэ, уопсайынан бары үлэ тускула - нэһилиэниһэ сир-майгы, олох-дьаһах, доруобуйа, үөрэх, культу-ра өттүнэн сайдытыгар туһулан-на.

Ол түмүгэр, нэһилиэкпитигэр кэлин 15 сылга социальной суолта-лаах тутуу объектарга үлэргэ киллэ-рилинилэр, типовой бырайыакта-ах улууска сөрөтөх благоустроен-най оҕо дьаһаһыла-саада, таас баанньык, 24 мистэтээлэх арыч-най гараж, бөрт улахан маҕаһын, бэ-кээринэ дьыалэрэ, маслodelьнай завод дьыэтэ, учууталларга 2 уоп-сай, 2 сүөһү турар улахан хотонно-ро, сайылык фермалара, сынньа-лан киһи саллаһына, 100 точка-лаах АТС, күөх экран, сибээс отделение аһылыгыта, спорт-площадка, нэһилиэк тэрилтэлэрин дьыалэрин истэрин-тастарын туп-саран оҕоруу, 40-тан тахса чааһы-най дьыни туттууу, 10-ча ыал дьыалэрин саллаһыннара, 30-ча чааһынай баанньыгы туттууу, террасалары туттуу, сангарды оннооҕор помуйа, туалет курдуктары дьыэ таһыгар тупсарынан са-налыы туттуу, оҕуруот аһын ара-ас суордун дөлэйди ыһынан бэй-эни хааччыныы у.д.а. үлэлэр күүскэ былааннаахтык ытылыһы-нылар. Ыччат буруйу оҕорууга лаппа аччаан 16 сыл устата 30-гар диэри саастаах нэһилиэккэ бас-тайааннай олоор ыччаттан хаа-ыгыга кириэн суох, арай 1 ыччат атын сиргэ көһөн олорон күүлэ-йдии кэлэ сылдьан уоловнай бу-руйу оҕорон хааһыга кириэн ту-рар. Ыччаттартан 30-ча оҕо үрдүк уонна анал үөрэххэ үөрэнэллэр. Ыччаттар үөрэхтэрин бүтэрэн Түбэ төннөн кэлиилэрэ киһини үөрдэр.

Өлүү-сүтүү да лаппа аччаан со-рох сылларга өлүү-сүтүү тахсы-бакка этэниһэ туорабыт сыллар-даахпыт. Калин арыгы атылынан буолтун кэниһ уонна кэтэриэн атылааһын, таскайдан иһи дэ-оннар сагаларынан, музыканан, ырыанан-тойугунан туолла. Сото-ру 1 курс устудьуоннарын сүрэх-тээһин СГУ культурнай киһигэр, уопсайдарга көхтөөхтүк ытыл-лыахтара. Бу эр кэниһтэн 1 курс оҕоро дьиннээх устудьуон кур-дук сананыахтара.

СГУ-ттан сонуннар

ТЫҢААҢЫННААХ КЭМНЭР

Сэргэх Сэргэлээти билбэт киһи суох. Быйыл эмиз уопсайга кири-эргэ ордер ылар долгууулаах, тыҥааһынаах кэм студеннарга эмиз сараланна. Быйыл СГУ-га 3000 кэригэ бастакы курска үө-рэнэ кирибит оҕолортон, улахан аҕардара улуустан сылдьаллар. Биллэн турар, барыларын син бири уопсайынан хаачыйбаттар. Ол курдук, төгүрүк тулаахтары, уһук хотугу улуус олохтоохторун, элбэх оҕолоох, кыаммат ыал оҕо-лорун ылыллар. Бу күһүн студоро-док алта корпусуларга 2435 студент олоро кириэхтээх. Алтынны ыйтан эмиз эбии олоодоонун саралан-на. Быйыл «Дети Азии» 2-с Аан дойдутаары спортивнай ооньуу эмигэр туох баар уопсайдар тас көрүнгэрэ кырааскаламыт, 14 корпуска капитальной өрөмүөн ытылылыыт.

Билигин уопсайдарга итии ууну биердилэр. Ити курдук Сэр-гэлээх кыракий куората устудьу-

лэйэн 2 улахан киһи дьиксинэр түбэлтэлэрэ саастаах дьомму-гуттан тахсан, арыгы туох содулла-аһын, киһини кэрэниһтэн таһаар-рын өссө төгүл дакаастан бу үлэргэ өссө кизг далааһыннаахтык үлэ-лири, оһуоба ыччаты араҕаччы-лырга турунарга олох ирдиир. Быйыл республикага ытыллар 2000 үтүө дьыала хамсааһыныгар кыттан саҕа балыһа дьыэтин ту-тан үлэргэ киллэрээри олоробут. «Саҕа» сынньалан киһигэр урукку саҕа маҕаһын дьыэтэ бэ-риллэн ыччаттар уонна ЖКХ үлэ-һиттэрин күүстэриһэн иһигэр-та-һыгар бөрт элбэх өрөмүөн ытыл-лан үлэргэ кирийдэ, спортсаала тутуууттар ситэтэ да суох буоллар тутуу маһа бөлөмнөннэ, таас баан-ньык капитальной өрөмүөнэ ытылыһына, оскуола үлэ-сыннь-алан лааһырын базатын ханатыы үлэтэ саҕаланна, манна 4 кв. дьы-нэн хааччылаары олоробут. Сэри-инг өлбүт 2 буйуттарбыт паама-тынныктарын тупсаран оҕоруу, ырааһырдыһыга, тупсарыһыга бөрт элбэх субуотуньуктар тэри-линилэр, хас биридии тэрилтэ туох эрэ үлэни кыттыста, хаһаай-ыстыбалар базаларын ханатыыга үлэлиһтилэр. 6 тыһыһыччаттан тах-са харчыны нэһилиэниһэ үтүө дьы-алаҕа укта, хаһаайыстыбалар күһүн көмө оҕоруохтаахтар, ман-тан да атын үлэлэр үлэлиһэн бу хамсааһыныга кыттыстыбыт, СР правительствотын Уурааһынан Нам улуунуттан бииги нэһилиэк «Тирэх нэһилиэтин» бигэргэти-лиһэ. 1 мөл. грант-кредит ылыл-быт, бу эмиз нэһилиэк сайдыты-гар улахан олук буолуо.

Үрүн Уоланга, Кыыс Куоҕа оҕолорбут бастыкы сылдыһыгытара. Оскуола кэксэ сылларга нэһилиэк экологической балаһыанньатын үөрэтэр, тупсарар сыаллаах эколо-го-этнической программанан үлэ-лээн 1999 сылга СР айылҕа харыс-табылын министрствотын граны ылары ситистэ, спортивнай күрэх-тэһиилэргэ кэлин сылларга сэмэй ситиһиллэрдэнэ. 2000 сылга тен-нискэ, мас тардыһытыгар бэйэ-лэрин группаларыгар 1-гы мистэ-ни ылаттаабыта. Көмө хаһаайы-стыба тэриһэн итии аһылыгынан хааччынарын таһынан «Туймаада» ФАПК базовой тэрилтэтинэн кири-эн кыра итигитинэн дьарыктан-нар, ынах сүөһү, сылгы, сибиһинэ итигитинэн дьарыгырыны саҕа-лыыр.

Нэһилиэккэ дьыэ кэргэн «Си-лис» программата, «Кэскилбит - кэнчээри ыччата» тус сыаллаах

программалар кэксэ сыл ситиһи-лээхтик үлэлиһэн 2000 сылга «Нэһи-ликкэ чэгиэн-чэбдик, доруобай удьуору» дьин бири кэлим үлэни тэриэр программа ытылылыбыта.

Ити курдук нэһилиэкпит оло-дор-дьаһаҕар кирибит уларыйы-лары сыналалаан туран, бары бири дойдулаахтарбытыгар «Чөл олоҕу олоххо киллэри» үлэтин полити-ка быһытынан өрө тутан, үүнэр көлүөнэбит туһугар манньк хай-ысхалары тутуһан үлэлииргэ ытырабыт:

— Арыгылааһыны, табахтаа-һыны, доруобуйаны, чөл олох эйгэ-тин алдытааччы быһытынан об-щество сабыдыалын суох оҕорор инниттэн тус сыаллаах програм-малары оҕорон иитэр-өйдөтөр үлэни тэриһиһиҥ.

— Государственной экологи-ческой политика сүрүн хайысхала-рын туһунан тулалыыр эйгэни ара-наччылыыр, харыстыыр сыаллаах үлэлэри оҕоруттан улаханьгар ди-эри нэһилиэниһэ кизгик тарҕа-ты үлэтин ытытыаҥ.

— Оһону, ыччаты, чөл олох төрүттэригэр иити-үөрэти үлэ-тин оҕо тэрилтэлэринэн ситимнэ-эхтик тэриһиһиҥ.

— Дьыэ кэргэн экономикаын сайыннаран ыал туруктаах, доху-оттаах буолуутун ситиһэр иннит-тэн, көмө хаһаайыстыба сайды-тыгар саҕа хайысхалары үөрэтэн олоххо киллэрэри тэниһиһиҥ.

— Чөл, доруобай олох сиэрин, нэһилиэниһэ оротугар үлэ араас ньымаларын туһанан тэриһи-нытытыаҕыҥ, түһүнэри-күнүстэри арыгыны атылыһыр точкалары, ыччаты кэһиниһиһиҥ тиэрдиһи-рин суох оҕорууга күүскэ туру-нуоҕун.

— Бу ытыллар тус сыаллаах үлэлэри барытын хас биридии түмэн нэһилиэк социальной-ком-плекснай программаларын оҕорон үлэни тэриһиһиҥ.

Күндү бири дойдулаахтарбыт, улууспут олохтоохторо!

Түбэ нэһилиэтин общественно-һын аһаҕас суруктары нэһилиэк аайы дьүүллэһиһтэрэ, сэһээри-эхтэрэ дьин эриһибит.

Бука бары кэһээһи ыччачыт чөл, доруобай олохтоох буоларын туһугар санаабытын түмүөбүҥ. Президент, правительство ыгар чөл олоҕун сиэрин хас нэһилиэк ахсын киллэригэр бары бүттүүн утумнаахтык үлэлиһэн саҕа үйэни көрсүөбүҥ.

Түбэ нэһилиэтин дьаһалтата, общественноһа

наараллар.

Быйылгы уларыйыларынан, Дьокуускай куорат Хабар уулус-сага турар уон икки мөндөмөннэ-эх «Бизнес — Киһигэ» финан-совай-экономическэй институт, юристар, саха филологиятын, төрүт культуратын студеннара үөрэнэр буолдулар. Сотору манна университет гостиницата үлэ-лиһэр. Тутулла турар Олимпийс-кай дэриһиһиһ уопсайы «А» бло-га бу күннэргэ үлэргэ кириэн, 252 ИФК уонна ГРФ студеннарын көрсүөхтээх.

Саҕа дьылга дьэри 1500 мистэ-тэлээх корпус тутуллан бүтүөхтэ-эх. Оттон урукку УЛК эбэтэр учеб-най-лабораторнай корпуска ому-к тылын факультеттара уонна исто-рической үөрэнэллэр, бииги, ол аата филологической факуль-тет, гуманитарнай салаалара: жур-налистар, нуучча, реклама, ФОРД уо. д. а. урукку финансовай-эко-номическэй үөрэммит институт-тарыгар үөрэнэр буоллут.

Наташа ПРОТОПОВА,
СГУ 5-с курсун студентката

Дьиз кэргэн экономикага

КУНУ-ДЬЫЛЫ ААХСЫБАККА ҮЛЭЛИЭХХЭ

I. ХАМСААҤЫН КИЭН-НИК ТЭНИЙДИН

Балаан ыйын 20 күнүгэр улус дьаһалтатын рабочай бөлөҕө Аппааны, Модут, Бөтүг нэһиликтэринэн сырытта. Бөлөҕү улус дьаһалтатын баһылыгы э.т. А.Н. Ядрев салайда.

Үлэ күнэ бүтүүтэ республика Президентэ М.Е. Николаев Аппааныга, Модукка сылдыбыт ыалларыгар туох үлэ-хамнас тэриллэн сөбүн, ханнык көмө наадатын билиэтибит. Саргылана Николаевна Мухина 1 тыһ. кууруссаны иитэр былааннаах. Олору харайарга, кыстатарга хотон наада. Билигин 9 х 6,5 м. хотонугар сибиньэтин кыстатар санаалаах. Саҥа хотон бырайыагы, сметаны докумуоннарын бэлэмниир сорууга «Дьулуур» фондатыгар түһэрилиннэ. Хатыг Арыы нэһилигин дьаһалтата тутуу маһынан, опилканан, буорунан хааччылаахтаах. Маһы Нам селотун дьаһалтатыттан ылыыга Хатыг Арыы нэһилигин администрацията гарантты биэрэтиэхтээх. Маһы «Логой» б/х ГСМ-га иэтин суотугар эрбэхтээх. Матырыйаалларга ороскуоттары уйунар уонна тутуу маһыгар хамнас төлүүр сылтан улустаабы үп управлениета анал источниктары быһаарыахтаах. Тутуу маһыгар кытары дуогабар түһэрсиллэргэр 30% аванса бэрлэлэрин туһунан мэкээлээһин олохтоһуохтаах. Экономика управлениета сөбүлэһин биэрдэһинэ эрэ Хатыг Арыы нэһилигин дьаһалтата ити дуогабары түһэрсэр. Балаан ыйын 25 күнүттэн ыла хотон тутуллубутунан барыахтаах. Ол иһинэ матырыйаалларын хааччылыы уонна дуогабар түһэрсини боппуруостара быһаарыллыах тустаахтар.

Мухиннарга гаас Кыһыл Дэрэбинэ барар трассаттан тардыллыа. Хотонго эбии гааһынан оттулар хочуолунай арболитынан тутуу боппуруоһун «Дьулуур» фонда быһаарыахтаах. Ону аһан бырайыакка уу кутар, кыра харайар ыскылаат эмиз көрүллэллэрэ наада дьин буолла.

Модукка урукку хочуолунай кууруссаны иитэр комплекс быһытынан өрөмүөннээн оноруу боппуруоһа турар. Манна нэһиликтэ олохтооҕо Станислав Титович Шамаев 6 тыһ. кууруссаны иитэри былааннаах. Хочуолунай дьитигэр хара баһаам үлэ барыахтаах: үөһэ өттүн тэстибэт гына өрөмүөннэһин, охоторун тракторынан соһон таһаараһын, түнүктэрин өстүкүлээһин, салапааннааһын, иһин ыраастааһын, ааннарын оноруу у.д.а. Манна үөһэ иккис арыу туттааха эр алта тыһыынча кууруссаны батарыахтаах сөп. Кыстык кэмизгэр дьизин сылаастык тутар сыалтан хочуолунай иһирдээт тутар ордук. Манна нефть емкоһа туруорулуохтаах. Тоҕо диэтэргит, нефть сылааһы үчүгэйдик биэрэр. Аны туран кууруссаларга сөптөөх уот наада. Хата, подстанция чугас буолан уоту онтон тардыахтаах сөп.

Дьэ, бу үлэни толороҕо туһаннаах үлэһиттэргэ соруудахтар бэрлэниилэр. Ол курдук Модут нэһилигин дьаһалтата туох матырыйаал наадатын, хас тутуу маһыгар хамнас төлөнүөхтээгин быһаарыахтаах. «Дьулуур» фонда уонна экономика управлениетыгар комплекс бырайыагы, сметаны бэлэмнээһингэ сорок бэрлиннэ. Маны сэргэ «Дьулуур» фонда тутуу матырыйаалларын хааччылаахтаах. Тутуу бырайыагар инкубатор турар мизэ-

тэтэ ыйыллыахтаах. Тутар биригээдэ хамнаһын төлөөһүн, чэпчэтиилээх кредити биэрини боппуруоһун республика минфинин кытары быһаарыи сорууга улустаабы үп управлениетын иһингэр туруорулунна. Тыа хаһаайыстыбатын управлениета дьиз кэргэттэри, нэһиликтэр дьаһалталаһын кытары бизнес-былааннары бэлэмниирэ булгучулаах. Ону кытары УСХ бу дьизини Шамаевтар балансаларыгар көһөрүөхтээх. Хочуолунай котелун уонна нефть оборуданиетын монтаждаһын үлэлэрэ алтынны 1 күнүттэн ыла сафаланахтаахтар, онуоха эппитинэстээһин МУ НУ ЖКХ ыйылынна. Көрбүт дьизбит тулалыыр сирэ кирэ-хаҥа бөҕө, мань ыраастыырга субуотунньуу эгини онорорго Модут нэһилигин дьаһалтатыгар ыйыи оһоһулунна.

Үүнэрбит помидордарын Шамаевтар улуспота туттар былааннаахтара. Ону улусполар бэйэлэрэ кэлэн ылыахтаахтар дьитэ улус баһылыгы э.т. А.Н. Ядрев.

Үһүс сылдыбыт ыалбыт Куличкиннар дьиз кэргэттэрэ. Кинилэргэ аҕыаһ күнүнэн 20 свиноматка кэлиэхтээх. 2 тыһ. кууруссаны туталларыгар 9 х 15 м. хотон тутулуутун боппуруоһун көрдүбүт. Маньаха биир варианнын чугасты баар урукку совхоз хотонун биридэстэрин өрөмүөннээһин буолла. Онно хотон бэлэм көндөйө турар, ол иһин өрөмүөнүүргэ бэрт аҕыаһ матырыйаал наада. Ити боппуруоһу үөртини сорууга нэһиликтэ дьаһалтатыгар сүктэрилиннэ. Иккис вариант быһытынан хотону Куличкиннар бэйэлэрин тэлгэхлэригэр тутуу буолар. Манна туспа гараж баар. Хочуолунайын көндөйүн саҥа туппугар. Хотон

ну сылыгарга 20 батарея, 50-нээх, 32-лээх турбалар наадалар. Урукку совхоз хотонун да сөргүтэр буоллаха онно син биир итигэр система туруорулуохтаах. Ол инниттэн төһө турба наада быһаарыллыахтаах. Корейскай охоттору туруоруу боппуруоһун «Дьулуур» фонда үөртэтиэхтээх. Бу дьиз кэргэнгэ үбүнэн көмөлөһүү боппуруоһун улустаабы үп управлениета көрүөхтээх.

Маньаха иһигэр бэйэтэ эриэхэйдээх боппуруос баара көһүннэ. Ол курдук Куличкиннар «Туймаада» ФАПК биэрэр хас биридии сибиньэтин иһин 55 солк. төлүөхтээх. Онон, сибидиэтэлиститэни ылыи сүрдээх уустук сыаналаах эбит. Сибидиэтэлиститэбит суох буолан кредити кыайан төлөспөтүт дири уал аҕата Степан Петрович. Боппуруоһу быһаарыыга ветеринарнай управлениета сорок түһэриллиэ дьин улус баһылыгы э.т. А.Н. Ядрев хардарда.

II. БЭЙЭБИТ БУРУДУКПУТUN СИЭХПИТ ДУО?

Киһэ харангаран борук-сорок эрдэһинэ Бөтүг мизлингсэтэ үлэлиэхтээх дьитигэр сырыттыбыт. Мизлигсэ урукку таас гараж дьитигэр туруорулуохтаах. Манна билигин ыраастаны үлэтэ бара турар. Мизлингсэ бырайыагар саҥа смета оһоһулуохтаах, итиннэхэ эппитинэстээһин Алекс Михайлович Макаров буолла. Кини бу докумуоннары экономика управлениетыгар тиксэриэхтээх. Күнгэ 3 т. киһи сиир бурдугун мээккэлээр оборудованиета туруорулуохтаах.

III. ТУМУКТЭР

Маны аһан баран үгүс ааҕаччыларбыт оок-сиз, Президент кэлэн кыпчыиан ааспытыгар тойотторбут-хотугуттарбыт дьэ хамсааниссэн эрдэхтэрэ дьиххит. Үлэни барытын Президент эрэ толорон курдук бөрүкүтүк толкуйдуугут. Дьингэр, кини үлэбитин-хамнаспытын көрөр, сыһабытын ыйан-кэрдэн биэрэр, мань онорун дьин этэр. Оттон кини э-

питин ким олоххо толороруй? Курорттыр суолбутун асфаллааһынга араас бырайыактыр-сметнэй докумуоннары онорууга, матырыйааллары булууга Президент бэйэтэ буолбакка, туһаннаах специалисттар сүүрбүттэрэ-көппүттэрэ. Онон, куолулуурбутун тохтотон, сүбэлээх-амалаһа олоруоһа, очоһуна эрэ үлэбит-хамнаспыт кыайтарыаҕа. Билигин күн-дьыл биһигини утары үлэлиир. Өрүспүт сабыллары, кысхаар түһэри турар ыксаллаах быһыыга-майгыга күнү-дьылы аахсыбакка үлэлиэххэиҥ. Манна улус дьаһалтатын туһаннаах специалисттара, нэһиликтэр баһылыктара, тэрилтэлэр салайааччылара, кэтэх хаһаайыстыбалах дьон эппитинэстэрэ сүрдээһин улахан. Норуот туһугар үлэлээбэт салайааччы үлэһит буолбатах. Биһиги, хаһыаччытар, эмиз биир сүрүн эппитинэстээх дьоммут. Биһигини нөҕүө дьон өйүгэр-санаатыгар киирэр гына быһаарар, анализтыыр үлэ барыахтаах.

Биһиги дьоммут бары 5-6 кууруссалаахтар, эбии ылар санаалара суох дири баһылыктар эмиз бааллар. Сайдыылаах Наммыт дьон үлэбитигэр нэс буоларбыт сатамат. Кэлэр сылтан ыла республика олоһор ыар баттыгас дьыллар кэлээри тураллар. Тохсунньу 1 күнүттэн ыла РФ саҥа Налоговай Кодекса олоххо киирэр, очоһуна республикалар, уобаластар, кыраайдар нолуоктара баһыай өттө сарбыллар. Онон, республика дьоммут саатар манан ииттэн олордуннар дьин куһу-хаһы, сибиньэни бакаа биэрэр кыахтааһын мүлчү тутарбыт сатамат. Бэрлэлэр көмөнү барытын куоттаран бараммыт эбиттин өссө эһилгиттэн республикабыт бюджета дьадаһан бардаһына эһиниби-буттүбүт дьин ытырбыт-сонгуурбут дьэ очолорго кэлиэҕэ дьин. Онон, үлэлээҥ.

Кирилл ЧЕРЕПАНОВ

35 сыл анараа өттүгэр олохтоох радионан биэригэ дикторынан үлэли киирбитим. Онтон сафаламмыта хаһыаты кытта алтыһым. Редакторум Николай Михайлович Рыкуновтун улахан магнитофонмутун соһо сылдьан, матырыйаал онорон, эфиргэ тахсарбыт. Оройуон хаһыатын, таһыстын аайы, ырытан, истээччилэрбитигэр тириэрдэбит. Сыл курдук үлэлээбиппит кэннэ Николай Михайловичи хаһыакка ылбыттар. Аны мин редакторынан аанаммыт.

1974 сыллаахха Хабаровскайдаағы үрдүкү партийнай оскуола журналистика отделениетын бүтэрэн, «Ленин суола» хаһыакка сурук уонна информация отделын сэбиэдиссэйинэн аанаммыт. Баастан утаа ыраахтар да бааллара, ону ара табарыстарым көмөлөрүнэн, сымнаһас сыһааннарынан дьоннору кытта үлэлииргэ үөрэммитим.

Оччолорго хаһыат күүстээх коллективтааҕа. Барыларын туһунан арыннааха, суругум хас да хаһыакка тэнийээн сөп. Кинилэри билигин даһаны ис сүрэхтэн истинник саныбын уонна баар дьонно уһун олоһу, доруобуйаны баҕарабын.

Редакторбыт А. И. Ксенофонов халыҥ уопсай тэтэрээтигэр күнгэ төһө строканы бэрибиппитин бэлиэтэнэн иһэрэ. Хас биридии үлэһит анал нуормалааҕа.

Мин эбээһинэспэр общественнай корреспонденттары кытта үлэ, суруктар кириилэрин хааччылыы уонна ону бэриийи киирчээрэ. Хас ый аайы былаан онорон, оройуон салайааччыларыгар ханнык темаҕа суруйалларыгар соруудах бэрлэлэрэ. Ону хонтуруоллаһан, хас биридии салайааччы хаһыакка суруйарын хааччыларбыт. Райком, райсовет эппиттээх үлэһиттэрэ аккаастаабакка суруйаллара. Онон салалта хаһыатынан нөҕүө үлэһиттэри кытта сибээстэхтэрэ, санаатын үлэстиһэрэ.

Мизэстэтиитин суруктар киирэн, үлэ-хамнас хайдах баран иһэрэ сырдатыллара. Хаһыаты нөҕүө икки өттүттэн сибээс

Улуус хаһыатын 65 сылын көрсө

ОЛОЖУМ СЫРДЫК КЭМНЭРЭ

олохтоноро. Ол иһин оройуон хаһыата дьин-чахчы коллективнай тэрийээччи, пропагандист этэ. Үчүгэй баара — оройуон салайааччылара үлэлэрин сибиньэй хаһыаты ааһынан сафалыыллара.

Бииргэ үлэлээбит дьоммун күн бүгүн да улахан убаастабылынан саныбын, Кинилэр журналистскай маастарыстыбаларыгар сүгүрүйэбин. Редакторбыт А. И. Ксенофонов көрдөххө, наһыл, сымнаһас курдук, ирдэбиллээх, элбэхтик суруйар. Хас биридии матырыйаал кини кыраҕы харарынан көрүллэ, эппиттиир секретарга бэрлэлэрэ, макеттанара. Суруйан муннаммыт матырыйаалын аһара да сотулуннаһына көңүлэ. Суруйарыҥ чопчу, уута-хаара, элбэх куолута суох буолуохтаах.

Нэдиэлэ ахсын планеркалаһан, хаһыаптытын ырытабыт, үлэбитин дьүүлээһэбит.

Редакторы солбуйааччы Иван Петрович Егоров тас көрүгүнэн тонуй, соровор кынарыйан көрөр да курдук, киһи гизэ мааныта. Дуһната ырааһа, билиитэ киһэ, үрдүк культурага кимизэх багарар холобур. Аан дойду сонуннарын ааҕаччыларга тиэрдээччи кини. Партийнай тэрилтэбит секретара муньахтарга үгүспүтүн итии хобордооххо олордон ыла. Оттон бырааһынныктарбытыгар улуу поэтар хоһооннорун ааһан бардаһына, киһи эрэ истэн олоруох курдук.

Оройуон тыатын хаһаайыстыбатын үлэтэ Василий Лазаревич Еремеев кыракий лисс кумааһытыттан сафалаан, балаһаны

быһа да киэнник сырдатыллыан сөп. Киниэхэ аҕыаһ сыппара эрэ наада. Нэһиликтэргэ барар үлэ-хамнас күөстүү оргуйар. Хаһыат бастагы балаһата киһиэхэ хаарды хаамар сирэ, информациянан тото толорор. Оччолорго этэ дии бастыҥ опыты киэнник пропагандалаһын, социалистическай куоталаһыны күннэтэ сырдатты. Хас биридии нэһиликтэ боростуой үлэһиттэн, салайааччыга тийэ элбэх киһи киэн туттар маяктара бааллара, колхозтар, кэлин совхозтар үлэлэрэ хаһыат икки ис балаһатыгар подвалынан бэрлэлэрэ, дьоннор ону олус сэнээрэн кэтиллэрэ. Оройуон ыйдаағы үлэтин статуправление ырытан онорор матырыйаалыгар көстөрө. Киһи барыта хайдах үлэ барарын билэ-көрө сылдыара. Ити барыта Василий Лазаревич үлэтэ.

Киниэһин ылыы-ыллыы эппиттиир секретары Николай Михайлович Рыкунов хаһыатын боочойо олоһоро харахпар бу баар. Бииртэн биир саҥа рубрикалар, төбөлөр кини түүлээх холбукатыттан тахсаннар хаһыаты ааһыллымтыа онороллор. Оттон литературнай мунуктара суруйууга саҥа холоно сатыыр дьону кынаттыыра.

Кэспсэн-ипсэн, редакция аанын аһан, олохтоох радионан биэри редактора Терентий Халыев киирэн кэллээһинэ, уопсай сэргэхсийи, элбэх сонуннары истэн, үөрэрбит. Үгүстүк командировкаҕа сылдыара, сонунтан сонун сонуннары афалара. Соровор күөмэйэ кэһизирэн кэлэрэ, оччоҕо арыый сыһа хаампыт

дирибит.

Хаһыаптыт кирэ-хоҕо, сыһата-халтыта суох тахсарыгар корректор Варвара Решетникова — Варю өгөтө тугунан да сыаналамат. Ылалдыа да сылдыар кэмизер хаһыат бэчээккэ барыар диэри дьаныардаахтык да үлэлиирэ. Оччолорго хаһыат хойутаан тахсара сонун буолбатах. Хаһыат ааҕарыгар аттыгар орфографическай тылдыт курдук баара. Ол иһин сахалы тыл сахалы суруллара. Биир эмэ буукуба көттөүнэ, улахан айдаан. Үлэһит да этэ биһиги Варюбут.

Редакция тутуах киһитэ Машу — Мария Григорьевна. Үтө санааланнаһына, массыннакаҕа тиксэбин. Билигин курдук киһи аайы компьютер суох. Чорон сөҕөх эргэ массынна. Ону Василий Лазаревич баһылаатаһына, онтон Тэрэнтэй обургу ойон киирдээһинэ, толоруохтаах строкан нуорматыттан көрбүгүнэн матаһын.

Бүгүн Иван Петрович, Николай Михайлович, Терентий Терентьевич, Варвара Прокопьевна биһиги кэчкэбитигэр суохтар, Ол гынан баран, кинилэр олоһу олохторо, үлэлэрэ хаһан да умнуллубат.

Ити курдук эйэ дэмнээхтик үлэли сырыттаһына, партия уобаластаағы комитетын бэчээк сектара Бүлүүгэ хаһыакка редакторы солбуйааччынан барарга сөбүлэнмин ылбыта. Бүлүү хаһыата «Октябрь суола» икки тылынан тахсар (дублированнай), сахалы тахсарга редакторы солбуйааччынан аанаммыт. 1975 сыл алтынны 15 күнүгэр

кырдыаһа Бүлүү куорат «ыллыыр» кумаҕар үктэнним.

Хаһыачтыт да, салайааччы да быһытынан улахан опыта суох киһи улахан коллективка киирэрбиттэн улаханник саллар. Дьолбор коллективым эмиз наһаа үлэһит, үтө-мааны дьон-ордоох эбит. Самолеттан түһэри кытта, оччолорго редакторы солбуиан олоһор Аскалон Павлов көрсөн, редакторым дьизитигэр илдэн биэрбитэ.

«Октябрь суола» хаһыаты республикаҕа биллэр журналист Илья Иннокентьевич Николаев салайара. Кэргэнинэн Тамара Акимовнаһын (хаһыат корректора) наһаа үчүгэйдик, истинник көрүстүлэр. Офолорун курдук көрөн, бэйэлэригэр олоһулар. Квартира булан бэрдэрэн, кыһынгы суол туруута дьоммун көһөрөн афалыттым.

Хаһыат икки тылынан таһытыгар соһурууттан, Ивановскай уобаластан, бастаан эппиттиир секретары Александр Викторевич Шувалов кэлбитэ. Билигин «Якутия» хаһыат эппиттиир секретара. Элбэх тыла-өһө суох, үрдүк культуралаах, үлэлииртэн атыны билбэт. Хаһыаты онорууга ананан төрөөбүт киһи. (А. В. Шувалов — өссө поэт, тыа хаһаайыстыбатын отделын сэбиэдиссэйэ нууччалыы суруй-буппун стилбин, ис хоһоонун адыс уларыппакка кеннөрөр, кини уопускаҕа бардаһына, эбээһинэһин толоробун. Кэргэнэ Нина Анатольевна — педагог, бэртээхэй киһи. Икки орлохто-ро, биридэрэ дьоллоох Дьокуускайга күлүгэттэр илиилэриттэн суорума суолламмыта. Бу дьон

1935 «ЭНСИЭЛИ» 2000
ДАСПЫТ КҮН-ДЬЫЛ АРАБАС
СЭБИРДЭХТЭРЭ...
Хаһыат страницаларынан айан

21.7.1944 с.
Фронтан сурук
НАМҢА, ЛЕНИН ААТЫНАН
КОЛХОЗКА
КҮНДУ ТӨРӨПҮТТЭРИМ

Мин немецкэй талабырдыттар-
ы утары охсуһуу фронтон инники
линиятыгар хаһыс да ый сылдыа-
бын.

Днепр, Ингулец, Согуруунгу
Буг уонна Днестр иһин сыралдан-
наах кыргыһыларга сырыттым.
Украина биер бедөҥ уобаласной
киһин, Чернай муора улахан пор-
тун Одесса куораты киһини сиэчи
гитлеровская ньэгэдьдэртэн
босхолостум.

Итиннэхэ командование бое-
вой соруудаһын көрдөрүүлээхтик
толорбутум иһин «Хорсунун
иһин» медалынан наградаланым.

Правительство кэрэ сыаналаа-
һына миигин саҥа хорсун уонна
боевой быһыыларга өрө күүрүтэ.
Одесскай уобалаһы өстөөхтөн
олоччу босхолуур иһин кыргыһы-
лырга командование боевой со-
руудаһын кыайылаахтык толорон
уонна онуоха хорсун быһыыны
көрдөрбүтүм иһин Кыһыл Сулус
орденинан наградалаһыҥга кил-
лэрдилэр. Бу миигин инники охсу-
һууларга боевой күүстүүр.

Күндү дьонум уонна оҕолорум
Раиса итиннэ Людмила, мин
өстөөгү советскай сиртэн олоччу
үүрсэн, биер да немец икки ата-
таах кыыла тыһыннаах хаалбатын
ситиһэн баран, эһиэхэ эргийимэ,
онуоха диэри дьонум үчүгэйдик
олорун, үлэлээн, оҕолорум улаа-
тын, доруобай буолур.

Гвардия сержанта
И. П. СУЗДАЛОВ.
Полевая почта № 40 39-К.
Биһиги биер дойдунулаахпыт
героическай быһыыларгыгар үрдүк
огорумтуолаах, элбэх быйаҥнаах
үлэнэн эппиэттиһир.

14.7.1944 с.
489
ССРС Оборонатын Народнай
Комиссариатын Кадрдарга кылаа-
бынай управлениетын биллэри-
тинэн, бас ыйын 1 күнүнээри сиби-
диэннэнэн Аҕа дойдуну
көмүскүүр сәрииләһии бириэмэ-
тигэр сахалартан ССРС прави-
тельствотын медалларынан уонна
орденнарынан 489 киһи награда-
ланна. Кинилэртэн Советскай
Союз Геройа 1 киһи.

7.7.1944 с.
БАСТЫҢНАР УСТУУ БҮК
АҔАРДЫЛАР
1 ХОМУСТААХ. Олохтоох на-
спо түүлээх бултааһыны II-с
квартиллааһы былаанын 132 бы-
рыһыан толордо. Манна коммунист
Сивцев председателлээх «Кыһыл
партизан» колхоз булчуттара Иван
Сивцев квартилга 323 солкуобайы
туттарар соруудаһын 319 бырыһы-
ан, Гаврил Матвеев 307 бырыһы-
ан, Афанасий Кондратьев 177 бы-
рыһыан толортоотулар. Ол
түмүгэр колхоз былааны таһынан
1234 солкуобайдаах түүлээҕи тут-
тарыһыны ситистэ.

Обутов председателлээх Ста-
лин аатынан колхоз квартиллааһы
былаанын 271 бырыһыан толордо.
Бу колхоз булчуттара МАТРЕНА
СЕРГЕЕВА 323 солкуобай оннугар
430, Степан Охлопков 203 солкуо-
бай оннугар 430 солкуобайы тут-
тардылар.

Наспо сууматынан былааны
аһары толорбута үчүгэй. Оттон
түүлээх биердиги көрүҥнэринэн
чуолаан дьабараҕа 33 бырыһыан,
күтэргэ 50 бырыһыан эрэ толорто-
обута улахан итэҕэһинэн буолар.
Онон III -с квартилга түүлээх хас
биердиги көрүҥнэригэр былааны
толоруохха наада.

И. С.

16.6.1944 с.
15 БИЭНИ БЫЛЛАР
ЛЕНСКЭЙ. (Биһиги көрр.).
Карл Маркс аатынан колхозка на-
циональной бырааһынныктара
ыһааха уонна колхозтаахтар
үүнүү хомууругар иһэллэригэр
анаан 15 бизни бу ый 5 күнүттэн
быллар. Кымыс ынаа аһа буккаа-
һыннаах, үчүгэй хаачыстыбалаах.
Д. ЯДРИХИНСКАЯ.

12.4.1944 с.
834 ТЫҔЫНЧАҔА
ТИИДЭ
Оройуон рабчайдара, сулуус-
палаахтара уонна колхозтаахтара
Верховнай Кылаабынай Команду-
ючай ыам ыйын 1 күнүнээри при-
каһынан өрө күүрдүллэн туран,
фронҕа көмөнү салгыы
күүһүрдэллэр.

Ол курдук үһүс байыаннай го-
сударственной заемга 834.000 сол-
куобайга суруттардылар. Оттон
колхозтаахтар 433.000 солкуобайга
суруппуттарыттан 94 бырыһыан-
нын тутта төлөөтүлэр. Ону таһынан
колхозтар 60.000 солкуобайы, сулу-
успалаахтар 6.000 солкуобайы кил-
лэрдилэр.

Үбү киллэриин сүҥкэн
көхтөөхтүк бара турар.

9.3.1945 с.
БИҔИГИ
ОРОЙУОММУТУГАР
АҔАЛЫ КЫҔАМНЫ
Эргис тулаайахтара уонна
фронтовиктар оҕолоругар Кыһыл
Армия ХХУП сыла туолар
үөрүүлээх күнүгэр 14.280 солкуо-
байдаах паек бөрилиннэ. Паеҕу эр-
гис тулаайах 89 уонна фронтови-
ктар 590 оҕолоро ыллылар.

Бириллибит бородуукталарга
340 килограмм саахар, 340 кило-
грамм арыы, 340 килограмм круп-
па баар.

Мань сэргэ кыһыл армеецтар
аҔаларыгар уонна ийэлэригэр ба-
рыта 38 кырдыаастарга 4160 сол-
куобайдаах эт, арыы, испиир бөри-
линнэ.

ХАЙҔАЛЛААХ БАЧЫЫМ
Хамаҕаттатаағы детдом итиэн-
нэ Нам орто, Таастаах, Хатын
арыы толорута суох орто оскуола-

ларынаағы интернаттарга олохто-
ох колхозтар уонна колхозтаахтар
18,6 центнер бурдуҕу, 15 килограмм
арыыны уонна 1,12 центнер хорту-
оппуу, ону сэргэ үүтү, твороҕу хо-
муян көмөлөстүлэр.
Бу хайҔаллаах бачыым өссө
сайыннарыллыахтаах.

КЫҔЫЛ АРМЕЕЦТАР
КЭРГЭТТЭРИГЭР
Биһиги оройуоммут ааспыт
сыла байыаннай сулууспалаахтар
кэргэттэригэр 430.935 солкуобай-
даах государственнай пособианы
уонна 132.485 солкуобайдаах пен-
сияны биэрбитэ.

1945 сыл бастакы 2 ыйдарыгар
59.196 солкуобайдаах пособие,

27033 солкуобайдаах пенсия бөри-
линнэ.

КЫРСА ИҔЭР
Чинчийэн билээчилэр биллэ-
риилэринэн «Таас тумуһааха»
кырса үгүстүк кэлэн эрэр. Онон
булчуттар бу күнүртэн хойутаа-
бакка тоһуа барыһыны итиннэ
бултааһыны тэрийэллэр наада.

31 БӨРӨ БУЛТАННА
Оройуон булчуттара 1944-45
сыллардаағы кыһынҕы сезонҕа
31 бөрөнү бултаатылар. Ити иһи-
гэр «Искра» колхозка 5, Ленин
аатынан колхозка 4 бөрө
өлөрүлүннэ.

«ЭНСИЭЛИ» ШТАБА

Дьэиэҕэ киирэн иһэн «Почта»
дьааһыгыттан суругуубут хаһыат-
тары, арыт суругу, арыт үөрүүлэ-
эх дуу, хомолтолоох дуу телеграм-
ма ылан, түргэн собуустук сыгыһы-
ахтанан манҕай телеграммалары,
суруктары ааҕабыт. Оттон дьэ дьо-
һунунан баран хаһыаттарбыт
үрдүлэригэр түһэбит. Ордук улу-
успут хаһыатын «Энсиэлини» кэ-
ниттэн саҕалаан эргитэн-урбатан
ис өттүгэр киирэн туох сонун-ну-
омас баарын ырытан ааҕабыт.

Хаһыаптытын кимнээх, хай-
дах оҕорон таһааралларый? Бу 65
сыл уста редакция үгүс үлэһит-
тэргэ кэлэн аастылар. Кинилэр, ту-
һугар олус түбүктээх, арыт
өрөбүлү-чааһы аахсыбакка, чини-
нэй сыһыаннаах үлэлэрин түмүгэ
буолар.

Дьоһун коллективы салайан
кэлдилэр редактор Касьянов Вла-
дислав Гаврильевич, солбуйаачы-
та Эверстов Григорий Константи-
нович - үлэлэригэр улахан опыттаах
дьон. «Энсиэли» тупсаҕай оҕоһуулаах,
сибиһэй сонуннар-
даах буоларын туһугар эппиэтти-
ри секретарынан Илья Ефремович
Сивцев үгүс сыллара айымньыла-
ахтык үлэлиир. Туттаах киһинэн
Виталий Сыромятников фотограф,
корреспондент уонунан сыллара
эрэллээхтик үлэлээн кэллэ. Көккэ
хоско Афанасий Васильев эконо-
мика уонна тыа хаһаайыстыбаты-

гар аналлаах суруктары бэркэ ки-
чэйэн ырыта олодор. Киһи таһыгар
Екатерина Сивцева хас биердиги
суругу, этэргэ дьылы запятойуттан
точкатыгар дьылы ырытан: сыһы-
тын-халтытын көннөрөр. Хаһыап-
пыт тупсаҕай көстүүлээх буоларын
оператор Алексей Алексеев булу-
гас өйүнэн аттаран туруорар. Ара-
ас темаларга бэрт үгүс ыстатыйа-
лары «Энсиэли» бастайааннай
корреспондентара Вера Рыкунова,
Кирилл Черепанов, ааҕааччыга ул-
гумнук өйдөнөр ғына оҕорон таһа-
артараллар. Бу ааттаммыт уонна
уонунан ааҕыллар ааҕааччылар су-
руктары Валентина Лукавина
компьютерга бэчээттээн таһаарар.
Редакцияга киирэр-тахсар үбү
бухгалтер Татьяна Былкова, кас-
сир Варвара Новгородова сыа сы-
матын курдук, аныгы олох ирдэби-
линэн кичэйэн көрөн үлэлииллэр.

«Энсиэлибит» оҕоһулар «ку-
кунагыгар» хаһыаты оҕорор ма-
астардар биер ыал оҕолорун кур-
дук, иллээх, айымньылаах үлэлэ-
рү күнүртэ күөстүү оҕурҕар, онно
сурук-бичик тутан кэлэр ааҕаач-
чылары эптэххэ күөстүү уота өссө
күөдьүйөн биэрэр курдук.

Улууспут дьоно! Олохтоох ха-
һыаптыгыгар «Энсиэлигэ» саҕа
үйэ манҕайгы дьылыгар 2001 сыла
хас ыал аайы суругуоһун диэн
ыгырабыт!
Т. Я. ОКОНЕШНИКОВ

үөрүүлэрин да, хомолтолорун да
кэтэхтөн сылдыан, тэҥгэ үллэс-
тэбит. — редакция, А. Васильев).

Редакторы нууччалыы тыҕа
солбуйааччынан Валерий Васи-
льевич Истомин кэлбитэ. Үлэлэ-
эн барбыппыт. Коллективпыт ха-
һыаты хайдах тупсаҕайдык
оҕорон, дьон сөбүлээн ааҕарын
туһугар биер санаанан үлэлиир.
Редакторбыт Илья Иннокен-
тьевич өр кэмгэ оупуска ылба-
тах, хаһыатын оннун буллараат,
сынһана барыта. Онон бэйэбит
хааһыбытыгар буспуппут-хап-
пыппыт. Хаһыакка сиппит-хоп-
пут журналистар Клавдий Пав-
лов, Александр Павлов, Афана-
сий Васильев уо. д. а. туох баар
үтүө санааларынан
көмөлөһөллөрө, сүбэ-ама биэр-
рэллэрэ. Кинилэргэ барҕа махтал
тылларын этэбин.

(В. В. Истомин туһунан. Кус-
ка, балыкка биергэ сылдыааччы-
быт. Хаһыаттартан, сурунаал-
лартан устан ылар, олохтоох ма-
тырыйаалы кыбытар, бэйэтин
илии баттааһынын туруорар кэм-
дэйдиллэр. Партийнай тэрилтэ
секретара биердэ В. П. Никифо-
рова дьыала оҕорон, мунһах
дүүлүгэр киллэрдэ. Утардым.
Туох да буруйга-сэмэтэ суох
анарбын көмүскэтим. Мантан
салгыы үлэлиир быһыы-майгы
суох диетим. Кырдык да онук
буолла. Валентина Петровна
народнай хонтуруол оройуон-
наағы комитетыгар инспекторын-
анан аһаатылар. А. В. Шувалов
үрдүкү партийнай оскуолаҕа
үөрэнэр. Миигин 11 сыл тыа ха-
һаайыстыбатын отделыгар сэби-
дэссэйдэбит киһини САССР
телевидениенан уонна радионан
биэригэ Госкомитетын Бүлүү
түөрт оройуоннарыгар аналлаах
корреспонденынан үлэҕэ ыллы-
лар.

Өссө опыттаах журналист
Иван Прокопьевич Веревкин —
киһи «Бэлэм буолҕа» Амма Ач-
чыгыһын кытта биергэ үлэлээ-
битэ, сурук отделын дьаһайара.
Билигин киһи уонна Клавдий
Федорович Павлов пенсионер-
дар, Бүлүү куоратыгар олоро-
лор.
Александр Алексеевич Пав-

ловы уонна Николай Алексан-
дрович Крылову хаһыат үлэтигэр
уһуйбутум. Александр Сунтаар
хаһыатыгар редактордыы сыл-
дыан, Эбөтигэр Бүлүүгэ быларай-
га былдыаппыта. Айылҕаттан та-
лааннааҕа, байанайдаах булчут
бэрдэ этэ.Элбэҕи айар, суруйар
былааннааҕа. Н. А. Крылов—
үтүөлээх үлэһит Саха радиоты-
гар корреспондент быһыытынан
Энсиэли хочотугар кэлбитим
кэннэ миигин солбуйбута. Били-
гин республика ханнык эрэ ха-
һыатыгар үлэлиир быһыылаах.
Оттон учуутала орто дойдуттан
туох да дуйа, тутуура суох барар
инибин. — редакция, А. Василь-
ев.)

Бүлүү сүннүүн оройуонна-
рын хаһыаттара кэмниттэн кэм-
гэр мустан, летучкалары ыытла-
лара. Редакциялары республи-
ка киэнник биллэр кырдыаҕас,
байыттыах журналистар са-
лайаллара. Кинилэртэн элбэххэ
үөрэммитим, саналыы үлэлээн
эрэр киһиэхэ «манна кэлэн, ыс-
таал курдук хатарыһынныҥ»
диэн үөрэллэрэ. Ол миэхэ син
үлэһит буолууну кунун диэн сана-
аны биэрэрэ.

Түөрт сыл Бүлүү редакция-
тыгар үлэм элбэххэ үөрөппитэ.
Дьону кытта үлэлииргэ, кинилэ-
ри сыаналыырга оскуоланы аас-
пытым. Бүлүү үтүө-мааны дьо-
һун сымнаҕас сыһыаннарын ха-
һан да умнуом суоҕа.

1983 сыл күһүҥүгэр дьаныр-
даах туруорсуу кэмниттэн
төннөн кэлбитим. Оннооҕор баҕа
бадарааннаах дииллэр, мин да
төрөөбүт-үөскэбит сирдээхпин.
Редакторы солбуйааччы быһыы-
тынан үлэбин салҕаабытым.

Бу кэмгэ көрдөөх-нардаах,
сытыы ох тыллаах, хаһыакка
ананан төрөөбүт Михаил Ивано-
вич Слепцов редактордыы оло-
ро. Бэрт истинник көрсүбүтэ.
Улахан хаһыакка үлэлээммин
санаам бөҕөх этэ.
Үтүө киһи биер миэстэҕэ
уһаабатаҕа. Кинини партия рай-
комун пропаганда отделыгар ыл-
быттарар.
Саҥа редакторынан журна-
листикара соччо сыһыана суох,
салайааччы да быһыытынан

бэрт мөлтөх Афанасий Василь-
евич Павловы Орджоникидзевс-
кай оройуонуттан ойутан арал-
быттарар. Ити кэмгэ салайааччы-
ны атын сиртэн аҕалар муода
баара.

А. Павлов коллективы кыай-
ан өйдөөбөтөҕө, үлэтэ да онук
этэ. Кабинетыгар күнү быһа оло-
ро да суруйара аҕыйаҕа, эгэ ма-
тырыйааллары көрүү дуо. Кол-
лективы түмэрин оннугар мһа
сысыпта. Хата, уһаабакка, дой-
дулаабыта.

Киһи кэмниттэн редакция
үлэтин уруула Н. М. Рыкунов
илиитигэр киирбитэ. Билигин
киһи саньыр: эрдэттэн Николай
Михайловичты тоҕо редактор
оҕорботохторо буоллар диэн.
Оччолорго бэйэ киһитин сэнэ-
һин баара, ким эрэ атын сиртэн
кэлэн, үлэлиэхтээх үһү.

Николай Михайловичты эр-
дэттэн сыаналаан, айар талаан-
нын көрөн, суолун аһан биэрбит
буоллар төһөлөөх элбэх айымньы-
ыны айара, норуотугар хаалла-
рара хааллаҕа. Киһи киэнэ
көнөтө бэрт буолан, оннооҕор
олорор усулуобуйатын кыайан
тупсарбатаҕа. Кып-кыараҕас
дьэиэҕэ олорон, төһөлөөбү айда.
Өссө да айыа этэ, өскөтө биһиги
салалтабыт кэмигэр өйдөөн
өйөөбүтэ буоллар. Баҕар киһи-
ни сыһыан баара буоллар киһи
күн бүгүн биһиги кэккэбитигэр
баар буолуо этэ. Талааннаах
дьоммутун кэмигэр таба
көрбөппүт, үлэлииргэ, айарга
кыах биэрбэппит.

«Энсиэли» хаһыат тахсыбы-
та 65 сыла туолаары турар. Со-
ветскай былаас эстибитин кэннэ
«Ленин суола» аат суох буолуох-
таах диэн боппурос турбута.
Элбэх кэпсэтиһин, оннооҕор ха-
һыакка аат биэрэргэ конкурс
биллэриллибитэ. Үгүс кэпсэти-
һини кэмниттэн «Энсиэли» хаһы-
ат тахсар, тахсыа даҕаны.

Хаһыаптыт күн сирин
көрүбүттэн дьону үлэҕэ, олох
араас эйгэтигэр түмүүгэ сүҥкэн
оруоллаах. Ону бу кэмгэ хаһыат
бэчээттиги турар саһарбыт стра-
ницаларыттан көрөбүт.
Хаһыата суох ыал аһсаанна-
ах ини. Оройуон салалтата хаһы-

атынан нөҕүө дьону кытта сана-
атын үлэстийһэрэ, миэстэттэн
үлэ-хамнас хайдах баран иһэрин
билэрэ. Элбэх критическэй ма-
тырыйааллар бэчээттэнэллэрэ,
туох дьаһал ылыллара сурулла-
ра. Боростуҕу үлэһиттэн салай-
ааччыга тийиэ тустаах үлэтигэр
эппиэтинэс баара. Сир-майгы
тутаах темабыт этэ.

Бу суруйа олорон, бүгүҥү
хаһыат хайдарый диэн санаа ки-
ирэр. Уонча сыллааҕыта советс-
кай олоҕу үөрө-көтө эһэн, «де-
мократтар» былааһы ылбыттарар.
Урут «хабахха хаайтарбыт»
киһи айаҕа аһыллыбыт үһү. Ол
түмүгэр бэчээти ким үптээх-хар-
чылаах илиитигэр ылбыта. Ки-
нилер санааларын кытта
сөпсөспөт хаһыаттар күн сирин
көрбөттөр. Ол хобурун кырды-
аҕас «Кыым» хаһыат дьылҕатыт-
тан көрөбүт. Үөрэнэ сылдыан
«Кыымна» практиканы барбыт
дьоллоохпун. «Кыымна» үлэли-
иллэрэ республикаҕа биллэр
улуу журналистар, үөрэнэллэрэ
эдр хаһыаччыттар. Бэйэтэ туп-
са суолааҕа-истээҕэ, ол иһин
сабылыннаҕа. Ити бүгүҥү «де-
мократия».

Дьэ бүгүн, хаһыат тыһын
уһаатары, ким үбүлүүр киһи
ырыатын ыллыыр. Эмиэ да сөп.
Ким барыта күнүсү хамнаһын
туһугар сылдыар. Биер эмэ киһи
ыйытта дуо — биһиги салайаач-
чыларбыт үлэ-хамнас туһугар
туох эппиэтинэстээхтэрин. Күн
аайы бырааһыннык, малааһын,
көрсүһүү-атаарсыы, презента-
ция. Оно барытыгар элбэх үп-
харчы барара биллэр. Мин, биер
нолуок төлөөччү, ыйытыахпын
барарабын: кыракый хамнаһым
кэмигэр тоҕо төлөммөт диэн.
Өтөрүҥүн дьаһалта үлэһиттэрэ
хаһыакка үп-харчы хаамытын
туһунан суруйбуттары
өйдөөбөппүн. Күн аайы мунһах
дииллэр, ол түмүгэ тугуй.

Биһиги дьаһалтабытыгар
үлэлиир дьонор бэйэлэрин үлэ-
лэригэр эппиэтинэстэрэ суобун
соторуутааҕыта Президент Нико-
лаев М. Е. этэн турар. Нүөл киэн
Энсиэли хочото М. К. Аммосов,
И. Е. Винокуров уо. д. а. культу-
ра, искусство чулуу дьоннорун

үөскөтөн таһаарбыт сир наһаа
итинник монкурууттаата дуо.

Сотору быһбардар. Биһиги
үтүө үгэстэрдээх «Энсиэли» ха-
һыаптыт мантан туора турбата
биллэр. Үлэһиттэр санааларын
түмөн, дьон туһугар үлэлиир
дьону булан, салалтаҕа таһаары-
ааха. Олохпун наһаа сатарыйда,
дьону түмүөххэ, үлэҕэ хайыһын-
нарыааха, сир-майгы боппуру-
оһун үрдүктүк тутуохха, ычча-
ты үлэнэн хааччыһааха.

Ити барыта кыаллар боппу-
руос, өскөтүн журналистар сы-
тыы бөрүлэрэ, ох тыллара итэ-
ҕэһи-быһаҕаһы сирэйдээн-ха-
рахтаан астахтарыһа, ааҕааччы
өйдүү, таптаан ааҕар хаһыатта-
рын өйүүхтэрэ.
Хаһыат бэчээттэнэн тахсыы-
тыгар типография коллективын
оруолун умнар табыллыбат. Нам,
Бүлүү типографияларыгар бэйэ-
элэрин идэлэригэр бөриинилээх,
үтүө суобастаах дьон үлэлииллэ-
рэ. Үксүлэрэ ыал ийэлэрэ, ол
эрээри хаһыат күн сирин көрүтөр
диэри үлэлиир миэстэлэригэр
арахсыбаттарар. Кистэл буолба-
тах, сороҕор сарсыарда 7 чааска
диэри үлэлиирбит. Оттон
үргүлдьү бу күнүсү үлэҕэр
тахсаһын. Ол тухары киҕир-ха-
һыт саһаны истибэккин. Ман-
нык дьону кытта үлэлээбит дьол-
лоохпун, кинилэргэ сүгүрүйэн
туран, барҕа махтал тылларын
этэбин, барыгытын таптыбын,
баар дьон дьоллоох буолун, уһун
үйэлэһин.

65 сыл — бу эдэр саас. Хаһы-
ат өссө да үүнэ-сайда туруо.
Олох хайдах да уларыйдар бэйэ-
этин сирэин сүтэриэ суохтаах.
Үчүгэйи сырдатан, итэҕэһи сара-
лаан суруйдахха, ааҕааччылар-
гыт да эһигини өйүүхтэрэ.

Уһун, ыраас суол — эһиги
инники хардыгыт.

Валентина
НИКИФОРОВА

Олимпийскай оонньуулар - 2000

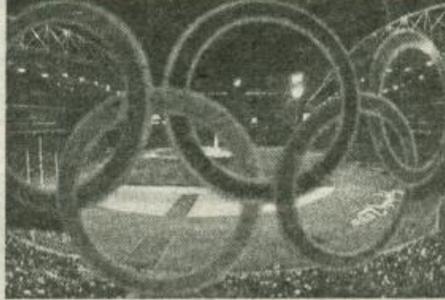
Сиднейгэ ытыллыбыт XXVII-с олимпийскай оонньуулар түмүктэннилэр. Россия хамаанда-та уопсай түмүккэ иккис миэстэҕэ табыста. Мантан аллара уон бастакы миэстэҕэ киирбит дойдулар мэтээллэрин ахсаанын биэрэбит: бастакы колонка дойду аата, иккис - кыйыл көмүс, үһүс - үрүң көмүс, төрдүс - бороонса уонна бэһис колонкаҕа хамаандаларынан ситиһилибит мэтээллэр уопсай ахсааннара:

Table with 5 columns: Country, Gold, Silver, Bronze, Total. Rows include USA, Russia, China, Australia, Germany, France, Italy, Cuba, Netherlands, and Great Britain.

Россия хамаандатыттан олимпийскай чемпион буолбут спортсменнары билиһиннэрэбит. 16.09.2000 Фехтование, Эр дьоннор бири-диилээн күрэхтэһилэрэ Клобков Павел 19.09.2000 Фехтование, Дьахталлар хама-анданан күрэхтэһилэрэ Азнавурян Карина Ермакова Оксана Логунова Татьяна Мазина Мария 20.09.2000 Спортивной гимнастика, Эр дьоннор биридиилээн күрэхтэһилэрэ Немов Алексей 21.09.2000 Сьал ытыгыта. 25 м. Эр дьоннор бэстилиэтинэн түргэнник ытыгыга күрэхтэһилэрэ Алифиренко Сергей

22.09.2000 Батукка ыстаныгы (дьяхталлар) Каравасева Ирина 23.09.2000 Батукка Эр дьоннор ыстаныгылары Москаленко Александр Дьяхталлар ууга синхроннай ыстаныгылары Ильина Вера Пахалина Юлия Эр дьоннор ууга синхроннай ыстаныгылары Лукашин Игорь Саутин Дмитрий 24.09.2000 Спортивной гимнастика, Дьяхталлар Замолдчикова Елена Спортивной гимнастика бруссеҕа Хоркина Светлана Фехтование, Саабыла. Хамаанданан Эр дьоннор күрэхтэһилэрэ Поздняков Станислав Фросин Алексей Шариков Сергей Чэпчэки атлетика. Урдүгү ойуу Ключин Сергей 25.09.2000 Спортивной гимнастика. Көңүл эрчиллии Замолдчикова Елена Спортивной гимнастика. Пере-кладина. (эр дьон) Немов Алексей 26.09.2000 Греко-римскэй тустуу (76 кг.) Карданов Мурат 63 кг. Самургашев Вартерес Синхроннай устуу. Дуэт Брусникина Ольга Киселева Мария 27.09.2000 Чэпчэки атлетика. 400 м. мээ-һайдээх сүүрүү Привалова Ирина

28.09.2000 Теннис Кафельников Евгений 29.09.2000 Бөлөҕүнэн синхроннай устуу Азарова Елена Брусникина Ольга Васильева Юлия Васюкова Ольга Киселева Мария Новокщенова Ольга Першина Ирина Соя Елена

30.09.2000 Велоспорт. Шоссейга бириди-илээн күрэхтэһии Екимов Вячеслав Бокс (67 кг.) Саитов Олег Билигини пятиборье Сватковский Дмитрий Көңүл тустуу (63 кг.) Умаханов Мурат 97 кг. Муртазалиев Сагид Бөлөҕүнэн уус-уран гимнасти-ка Белова Ирина Зильбер Ирина Лаврова Наталья Нетесова Мария Шаламова Елена Шиманская Вера Чэпчэки атлетикаҕа үрдүгү ойуу Елесина Елена Гандбол (эр дьон) Россия сүүмэрдэммит хамаандата 01.10.2000 Бокс (81 кг.) Лебзяк Александр Көңүл тустуу (85 кг.) Сайтиев Адам 130 кг. Мусульбес Давид Художественнай гимнастика Барсукова Юлия

Бэлэмнээтэ Г. ЭВЕРСТОВ

ИЙЭ КҮНҮГЭР

аналлаах конкурстарга кыттаргытыгар ЫНҢЫРАБЫТ

Алтынны 13 күнэ. «Бигэ туруктаах дьиз кэргэн - дьол-лоох оҕо саас» - дьиз кэргэттэри көрүү-конкурс (кыттал-лар: удуус нэһиликтэриттэн бири-тэн итэҕэһэ суох дьиз кэргэн).

Алтынны 15 күнэ. «Күн сириг күндүтэ - ийэбит» - ос-куола оҕолорун ийэҕэ аманмыт ырыаны толорууларыгар удуустаагы конкурса.

Конкурстарга кыттыан баҕалаахтар удуус дьаһалта-тын ЗАГС уонна дьиз кэргэн отделыгар, норуот үөрэҕи-ритин управлениетыгар сайаапкаларытын түһэрэбит.

Билсэр тел. 21-4-71, 21-6-51.

Күндүтүк саныыр киниби-тин ВИКОРИЯ ЕГОРОВНА ИВА-НОВАНЫ үйэ агардаах юбилейынан ис сүрэхпи-титтэн долгуйан туран эзэрдэлибит!

Баҕарабыт чэҕизин чэбдик доруобуйаны, ыалдьары-кырдыары билбэккэр, өрүү биһигини кытта үөрэ-көтө мичилийэ сылдыгарар. Эйэҕэс майгылаах үтүө киниби-ти-гэр баҕарабыт уһун дьоллоох олоҕу!

Кэргэнис, кыһыһыс, уолаттарыс, кийииттэрис, сиэннэрис, Модуттан эдьийиҥ Мария, балтыҥ Туяра, Намтан Собакиннар, Колосовтар

Күндүтүк саныыр коллегабытын, Партизан нэһилиэтин баһылыгын ЕВСЕЕВА СОФЬЯ ДМИТРИЕВНАНЫ үйэ агардаах үбүлүөйүнэн ити-итик-истиҕиник эзэрдэлибит.

Нэһилиэтин дьонун туһугар сылайары, ыалдьары билиммэккэ кы-һамныҥ, тирээгин, өйбүлүгүн иһин барҕа махталбытын тирээдэбит.

Инникитин даҕаны эйигин кытта куруук кэрэ санаа кэккэлэстин, үтүө санаа үөмэхтэстин, күүстээх санаа кыттыстын дьэн тураммыт, чэҕизин-чэбдик доруобуйаны, күн сиритгэр баар кэрэни баҕарабыт.

Биһрээ үлэлиир коллегаларык, Партизан орто оскуолатын коллектива

МАХТАНАБЫТ

2000 с. балаҕан ыйын 20 күнүгэр Нам селотун, Чернышевской уулус-са 3 №-дээх үс этээстээх таас дьиз үһүс подъезһын аттыгар турар «Урал» мотоциклтан бастаан биллибэт дьон аккумуляторын, онтон 21 чыһыла түүн мотоциклбытын олорчу уоран барбыттар этэ. Сарсыарда милицияҕа телефоннаабыппытыгар УГРО сотруднига Суздалов А.И. село участко-вай милициятынаан кэлэннэр боротокуол толорбуттара уонна көрдөөһүнү биллэрбиттэр. ГИБДД үлэһиттэрэ көрдөөһүн түмүгэр ба-лаҕан ыйын 24 күнүгэр мотоциклбытын НПУ ойуурун иһиттэн алдынан баран турарын булбуттар.

Мотоциклбыт элээмэтин булан биэрбит милиция уонна ГИБДД үлэ-һиттэригэр барыларыгар, чуолаан ГИБДД сотруднигар Винокуров Иван Маевичка махталбытын тирээдэбит. Буруйдаахтар көстөллөрө буоллар!

Мотоцикл таһаайыма тыйыс ветерана, II-с группалаах инбэлиит, удуус Ытык кийитэ Т.И. Замятин, водитель И.С. Новиков

Убаастабыллаах ааҕааччыларбыт, удууспут дьоно-сэргэтэ! Бу күнүртэн удуус хаһыатыгар 2001 сүл бастакы агарыгар сурутуу саҕалыбыт. Орто дойдуга уларыйы-тэлэрийини эл-бэх, арай «Энсиэли» хаһыакка сурутуу сыаната урукку оннуун хаалар.

15... 45... 90 - бу сыһпаралары өйдөөн кэбис. Ол аата удуус ха-һыатыгар сурутуу биер ыйыгар-15 солк, үс ыйга - 45 солк, сүл агарыгар - 90 солк.

XXI-с үйэ саҕатыгар удууска ханнык уларыйылар, тахсал-ларык, олохпут араас өйгөлэригэр сага сүүрэннэр киирэллэрин өрүүтүн «Энсиэли» хаһыаттан билсиэҕин!

Редакция

АЛТЫННЫ - ХОТОН АЙЫ

Хотой Айы олорор дойдута - Төрдүс халлаан. Бу халлаан сып-сырдык алгыска көтөүллүбүт.

Түрбүү кынаттаах, Мүлчүгүр бүлгүнээх, Хомполлубут быһыылаах, Дьондоллубут сотолоох, — дьиз Хотой айы. Кини көтөр буолан көстөр дьүһүнэ итинник. Оттон киниһи кээптэннэҕинэ - суо-хаан сэбэрэлээх, дыппиэн ха-аннаах эр киһи.

Хотой былаастаах буолууну, тэрээһиннэниини көрдөрөр. Айы-ылар холбоһон түмүллүбүт күүстэрэ Хотой айынан тахсар. Кинилэр Орто дойдуга саха дьонун санаата хайдах түмүллэрин көрө-истэ олороллор дьиз өйдүүлэрэ төрүттэрибит.

Былары хотойдоох сон баара үһү. Кини көксүгэр хотой ойуула-нара. Маны таһынан ойууннар көмөгөйдөрүн харыстыыр тимир-дээхтэрэ. Ол тимир кынатын дал-

лаппыт, икки өртүн диэки хайыс-пыт, икки төбөлөөх хотой буолара. Хотой үһүс төбөтүнэн сону кэтэ сылдьар киһи төбөтө буолар. Хотой күүһү, былааһы бэлиэтир. Кини дьону түмэр, сомоҕолуур, тэрийэр суолталаах. Оттон саха дьонугар түмсүү төрүтэ - көмүскэс, аһыны-гас буолуу, бэйэ-бэйэҕэ көмөлөсүһүү. Түмсүү үрдүк айы-лар маннык алгыстарыгар олоҕу-рар:

Күн кийитэ Көмүскэс, Айыы кийитэ Аһыныгас.

Аны туран түмсүү дьон бэйэ-бэйэлэригэр аһаҕас эрэ буоллаха-рына олохсуйар. Аһаҕас буолуу дьиз - кинини өйдүүргэ дьулуһуу. Ити болҕойон истиҥгэ-көрүүгэ.

Өссө саамай сүрүнэ этинэн-сиини-нэн сэрэийигэ олоҕурур.

Икки чолбон хараххынан Бүдүлээн көр, Икки тэргэн кулгааххынан Сэргээлээн иһит, Таллан таас оройгунаан Таба өйдөө. Өтүгүгү үүттэнни, Санныҥ хайаҕастаннын! - дииллэр. Ити аата, киһи бэйэ-тин бэйэтэ улам арыян иһэргэ үөрэннээхтээх.

Таҥха этэринэн, Хотой Айы алтынныга, алтыс ыйга түһэр. Ити сөп. Бу ыйтан саҕалаан киһи сайыгыга диэри ойун-санаатын иитэр, түмсүүтүн бөгөрөгөтөр. Ити күүһү туһанан быйаҥ көмигэр уй-гуну мунһар.

чулар милициялар билиэхтэрэ, булуохтара суоҕа дии саныллар быһыылаах, ол эрээри аһыылаах-харалаах син биер харытыттан харбатыара.

Алкоголы утары законодатель-ствоны кэһэн, 19 киһи аҕалылына. Кыра күлүгэнистибэ иһин 7 киһи административнай эппиэтинэскэ тардылына.

ГИБДД линиятынан 29 борото-куол толорулунна, о. и. 3 итирик кийиэхэ.

Нам — Дьокуускай кыраныс-сатыгар дьуһуурустубаҕа ГНИ-ттан уонна пенсионнай управлени-еттан эрэ табыстылар, атыттар Үөдэй — Кангаласс кыранысса-тыгар да тахсыбатылар.

ИДЬУО ИҢИМИННЭРЭР КЫРБЫЛЛАР. УОРАЛЛАР. КӨЛӨПЧҮНЭБИТИН . . .

26.09.2000 с. Киһэ 10 чаас саҕа-на НПУ үөрэтэр корпусун таһыгар биллибэт бөтөстөр 19 саастаах ыч-чаты кырбаатылар.

27.09.2000 с. 2-с Хомустаах олохтооҕо иһигэр уонна хаҕас өттүгэр быһаҕынан анньылына.

Эмиэ ити күн биллибэт түүлэ-эх уулугахтар поликлиникаҕа бо-робуойу алдытан киирэн, импор-тнай телевизоры салгынгга көтүттүлэр.

Эмиэ ити күн 2 киһи үүнээйи-ни хомуйбут куорат түөрт олохто-оҕор холоубунай дьыала

көбүтүлүннэ. 28.09.2000 с. Биллибэт урдустар кулинарияҕа киирэн, аһы-үөлү сойботтулар.

29.09.2000 с. биллибэт дьоннор форточканан киирэн, малы-салы уордулар.

30.09.2000 с. Биллибэт дьоннор УАЗ автомасынантан «Сони» автомагнитофону кыбан бардылар. Эмиэ ити күн Партизанга Ива-нов П. билэр кийитинэн куорат олохтооҕо дьахтары кырбаатылар. Баларга барыларыгар бэрэби-эркэ ытыллар. Буруйу онорооч-

РЕДАКТОР В.Г.КАСЬЯНОВ ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительство, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын туһунан хонтуруоллуур уон-на регистрациялар РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистрацияла-мыт нүөмэра — Я 0085. Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйыҥ. Автор этэрэ хаһыат санаатыннык мэлдьи биер буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с. Октябрьскай уул. 1. E-mail: editor62@sakha.ru

Талылына уонна таһылына «Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской систематыгар. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис. Индексэ — 54889. Тираһа — 2078 Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 2.10.2000 Сакааһын №-рэ — 113